

**Votaziun dal pievel dals
18 da matg 2014
Explicaziuns dal Cussegl federal**

- 1 Conclus federal davart il
provediment medicinal da
basa (cuntraproposta directa a
l'iniziativa dal pievel «Gea a la
medischina da famiglia» ch'è
vegnida retratga)**
- 2 Iniziativa dal pievel «Per che
pedofils na lavurian betg pli cun
uffants»**
- 3 Iniziativa dal pievel «Per la
protezziun da salaris gists
(Iniziativa per salaris minimalis)»**
- 4 Lescha federala davart il fond
per cumprar l'aviun da combat
Gripen**

Davart quai vegni votà

Conclus federal davart il provediment medicinal da basa (cuntraproposta directa a l'iniziativa dal pievel «Gea a la medischina da famiglia» ch'è vegnida retratga)

**Emprim
project**

Il nov artitgel costituziunal oblighescha la Confederaziun ed ils chantuns da procurar che mintgin en Svizra haja in access svelt ad in provediment medicinal da basa d'auta qualitat.

Infurmaziuns davart quest project paginas 4–13
Text da votaziun pagina 10

Iniziativa dal pievel «Per che pedofils na lavurian betg pli cun uffants»

**Segund
project**

L'iniziativa pretenda che persunas che vegnan sentenziadas, perquai ch'ellas han violà l'integritad sexuala d'in uffant u d'ina persuna dependenta, perdian definitivamain il dretg da pratitgar in'activitad professiunala u onurara cun persunas minorennas u dependentas.

Infurmaziuns davart quest project paginas 14–23
Text da votaziun pagina 20

Iniziativa dal pievel «Per la protecziun da salaris gists (Iniziativa per salaris minimalis)»

**Terz
project**

L'iniziativa pretenda che la Confederaziun ed ils chantuns promovian contracts collectivs da lavur cun salaris minimalis e ch'i vegnia fixà in salari minimal legal naziunal da 22 francs per ura. Quai corresponda circa a 4000 francs per mais.

Infurmaziuns davart quest project paginas 24–35
Text da votaziun paginas 31–32

**Lescha federala davart il fond per cumprar l'aviun
da cumbat Gripen**

**Quart
project**

54 aviuns da cumbat antiquads dal tip F-5Tiger duain
vegnir remplazzads tras 22 aviuns da cumbat moderns dal
tip Gripen. La cumpra duai vegnir finanziada tras in fond.
Cunter quest project èsi vegnì fatg in referendum.

Infurmaziuns davart quest project
Text da votaziun

paginas 36–43
paginas 44–45

Conclus federal davart il provediment medicinal da basa (cuntraproposta directa a l'iniziativa dal pievel «Gea a la medischna da famiglia» ch'è vegnida retratga)

La dumonda da votaziun è la suandanta:

Vulais Vus acceptar il Conclus federal dals 19 da settember 2013 davart il **provediment medicinal da basa?** (Cuntraproposta directa a l'iniziativa dal pievel «Gea a la medischna da famiglia» ch'è vegnida retratga)

Il Cussegl federal ed il parlament recumondan d'acceptar l'artitgel costituziunal.

Il Cussegl nazional ha acceptà il project cun 140 cunter 49 vuschs senza abstenziuns, il Cussegl dals chantuns cun 43 cunter 0 vuschs senza abstenziuns.

Il pli impurtant en furma concisa

La populaziun svizra profitescha oz dal fatg ch'il provediment medicinal da basa vegn furnì en tut il pajais en auta qualitat. En quest connex han las medias ed ils medis da famiglia ina funcziun impurtanta. Els èn per ordinari las emprimas persunas da contact, sch'insatgi vegn malsaun u ha in accident. Quest sistem cumprovà è dentant periclità. Bleras medias e blers medis da famiglia cuntanschan ils proxims onns la vegliadetgna da pensiun, ma na chattan nagina successiun per lur praticas. La professiun da medi da famiglia ha pers sia attractivitat e medis giuvens na vulan savens betg pli lavurar sulets en ina pratica. Ultra da quai vegn la populaziun svizra pli e pli veglia. Uschia s'augmenta er il dumber da pazients cun malsognas cronicas.

Situaziun da partenza

Questas sfidas po noss sistem da sanadad dumagnar mo sut las suandantas cundiziuns: Per l'ina stoi avair avunda medias e medis da famiglia e persunas spezialisadas cun scolaiziuns adequatas en il sectur da tgira e da terapia, lura ston vegnir svilupadas vinavant e ston s'establi novas furmas dal provediment da basa sco praticas cuminaivlas u centers da sanadad, e la finala ston tut las persunas spezialisadas da sanadad collavurar meglier tar il tractament da las pazientas e dals pazients.

Novas sfidas

Il nov artigel costituziunal vul rinforzar l'entir provediment medicinal da basa e promover per quest intent sistematicain er la medischna da famiglia. Il parlament ha elavurà l'artigel sco cuntraproposta a l'iniziativa federala dal pievel «Gea a la medischna da famiglia». Sin quai han las medias ed ils medis da famiglia retratg lur iniziativa a favur da la cuntraproposta.

L'artigel costituziunal davart il provediment medicinal da basa

Il Cussegl federal ed il parlament recumondan d'acceptar l'artigel costituziunal. El oblighescha la Confederaziun ed ils chantuns da procurar che mintgin haja dapertut en Svizra er en l'avegnir in access svelto ad in bun provediment medicinal.

Puntg da vista dal Cussegl federal e dal parlament

Il project da votaziun en detagl

La Svizra ha in sistem da sanadad fitg bun e ferm. A tgi che vegn malsaun, ha in accident u in mal, stat a disposiziun svelt e dapertut in bun provediment. Quest provediment medicinal da basa per l'entira populaziun è dentant periclità a vista mesauna, en spezial perquai ch'i smanatscha ina mancanza da medias e da medis da famiglia. Il provediment en cas da malsognas e d'accidents, ils tractaments medicals ils pli currentes ed operaziuns nuncumplitgadas duain dentant esser pussaivels er vinavant en tut las regiuns dal pajais en moda speditiva ed en auta qualitat. La finala sto er esser garantì il provediment en cas d'urgenza. Pervia da tut quai sto il provediment medicinal da basa vegnir sviluppa vinavant e vegnir adattà optimalmain a las sfidas da l'avegnir.

Provediment
medicinal da basa

Il nov artitgel costituziunal determinescha la basa giuridica per quest intent. El oblighescha la Confederaziun ed ils chantuns da lavurar cuminaivlamain a favur da questa finamira, da realisar las mesiras necessarias e da promover la medischina da famiglia sco part impurtanta dal provediment da basa. Sch'il project vegn acceptà, vegn integrada per l'emprima giada ina disposiziun davart il provediment medicinal da basa en la Constituziun federala. Uschia vegni tegnì quint da la gronda impurtanza d'in ferm provediment medicinal da basa.

In nov artitgel
constituziunal

Per pudair garantir l'auta qualitat e l'access svelt a noss provediment medicinal da basa ston star a disposiziun avunda personas spezialisadas cun scolaziuns adequatas. Fitg impurtant èsi che las medias ed ils medis da famiglia collavurian fitg bain cun las autras personas spezialisadas da sanadad, sco medis spezialisads, tgirunzas, apotechers, ergoterapeuts, fisioterapeuts, cussegliastras da nutriment ed assistentas da pratica medicala.

Satisfar al basegn da
persunal qualifitgà

Plinavant dovri pli savens novs models da provediment, sco praticas cuminaivlas u centers da sanadad, che faciliteschan la collavuraziun tranter las personas spezializadas da sanadad. Questas novas furmas da provediment e la collavuraziun pli intensiva tranter las personas spezializadas da sanadad garanteschon che las pazientas ed ils pazients vegnan tractads fitg bain er en l'avegnir. Uschia sa laschan reducir las cumplacziuns suenter tractaments medicals ed evitar chars tractaments posteriurs. In'auta qualitat dals tractaments ha plinavant er effects positivs per il svilup dals custs da sanadad.

Novas furmas
da collavuraziun

Tras il nov artitgel costituziunal na datti naginas midadas tar las cumpetenzas da la Confederaziun e dals chantuns. Ils chantuns e las vischnancas han er vinavant l'incumbensa da procurar per il provediment medicinal. Ina centralisaziun dal provediment medicinal da basa na fiss betg en il senn dal federalissem svizzer. Il project vegn dal rest er sustegnì da la Conferenza svizra da las directuras e dals directurs chantunals da sanadad.

La repartiziun da las
incumbensas tranter
la Confederaziun ed ils
chantuns resta

Tras il nov artitgel costituziunal po la Confederaziun fixar pre-tensiuns unitaras per ils diploms da las personas spezializadas da sanadad ed influenzer cun clerhas finamiras lur scolaziun e lur perfecziunament: Per exempel duain las personas spezializadas da sanadad vegnir sensibilizadas gia durant lur scolaziun e lur perfecziunament da collavurar cun autras personas spezializadas da sanadad en il rom dal tractament da pazients, ed ellas duain acquistar cuminaivlamain las enconuschientschas professiunalas e las cumpetenzas respectivas. Sche necessari po la Confederaziun plinavant decretar per l'entira Svizra reglas unitaras per pratitgar ina professiun. Cun quai che las differentas personas spezializadas da sanadad frequentan cuminaivlamain ina part da lur scolaziun e da lur perfecziunament, vegni garanti che las pazientas ed ils pazients survegnian dapertut en Svizra in provediment bun e segir.

Coordinar la scolaziun,
il perfecziunament
e la pratica en il sector
da la sanadad

Il nov artitgel costituziunal incumbensescha plinavant la Confederaziun da procurar che las prestaziuns da las medias e dals medis da famiglia vegnian indemnissadas commensuradamain. Ultra da quai duai la valur da la medischina da famiglia vegnir augmentada tras autras mesiras, per exempel cun rinforzar l'instrucziun e la perscrutaziun universitara en quest sector. Uschia surpiglia la cuntraproposta las pretenziuns centralas da l'iniziativa dal pievel «Gea a la medischina da famiglia» ch'è vegnida retratga.

Promover la
medischina
da famiglia

Sin basa dals svilups en il sector da la sanadad è il Cussegl federal ed il parlament vegnids ils ultims onns a la persvasiun ch'il provediment medicinal da basa dovria ina nova orientaziun e ch'i saja perquai indispensabel che tut las personas spezialissadas da sanadad collavurian stretgamain ina cun l'otra. La populaziun svizra vegn pli e pli veglia, ed il dumber da pazientas e pazients cun malsognas cronicas crescha ad in crescher. Bliers medis da famiglia, che cuntanschan ils proxims onns la vegliadetgna da pensiun, na chattan nagina successiun per lur praticas singulas. Plinavant èsi uschia ch'ils medis giuvens lavuran pli gugent en praticas cuminaivlas ed en centers da sanadad, perquai ch'els pon uschia per exempel lavurar a temp parzial. Er per las autras professiuns da sanadad dovri mesiras, per che noss pajais haja er en l'avegnir, en vista a la dumonda creschenta per prestaziuns medicinalas, avunda personas spezialissadas cun bunas qualificaziuns. Per tut questas mesiras furma il nov artitgel costituziunal la basa giuridica necessaria.

Adattaziuns
indispensablas en il
sector da la sanadad

Text da votaziun

Conclus federal davart il provediment medicinal da basa (Cuntraproposta directa a l'iniziativa dal pievel «Gea a la medischina da famiglia»)

dals 19 da settember 2013

L'Assamblea federala da la Confederaziun svizra,

sa basond sin l'artitgel 139 alinea 5 da la Constituziun federala¹,
sunter avair examinà l'iniziativa dal pievel «Gea a la medischina da famiglia»
ch'è vegnida inoltrada il 1. d'avrigl 2010²

sunter avair gi invista da la missiva dal Cussegl federal dals 16 da settember 2011³,
concluda:

I

La Constituziun federala vegn midada sco suonda:

Art. 117a (nov) Provediment medicinal da basa

¹ En il rom da lur cumpetenzas procuran la Confederaziun ed ils chantuns che tuts hajan access ad in provediment medicinal da basa suffizient e d'auta qualitat. Els renconuschan e promovon la medischina da famiglia sco cumponenta essenziala da quest provediment da basa.

² La Confederaziun decretescha prescripziuns davart:

- a. la scolaziun e la furmaziun supplementara per professiuns dal provediment medicinal da basa e las pretensiuns per pratitgar questas professiuns;
- b. l'indemnisaziun adequata da las prestaziuns da la medischina da famiglia.

II

Questa cuntraproposta vegn suttamessa a la votaziun dal pievel e dals chantuns. Sche l'iniziativa dal pievel «Gea a la medischina da famiglia» na vegn betg retratga, vegn la cuntraproposta suttamessa a la votaziun dal pievel e dals chantuns ensemen cun l'iniziativa tenor la procedura prevista en l'artitgel 139b da la Constituziun federala.⁴

¹ CS 101

² Fegl uffizial federal 2010 2939

³ Fegl uffizial federal 2011 7553

⁴ L'iniziativa dal pievel è vegnida retratga. La votaziun dal pievel en chausa n'ha damai betg lieu (cf. Fegl uffizial federal 2013 7989).

Las tractativas en il parlament

L'onn 2010 è vegnida inoltrada l'iniziativa «Gea a la medischna da famiglia». Ella cunteneva disposiziuns davart la renconuschientscha, la promoziun e la meglieraziun da la situaziun professiunala e finanziaria da las medias e dals medis da famiglia. Las tractativas da l'iniziativa en il parlament han mussà ch'ina gronda part dals parlamentararis era da l'opiniun ch'in rinforzament da la medischna da famiglia saja ina pretensiun giustifitgada.

Ma per ina gronda maioritad dal parlament n'era l'iniziativa betg la via adatta, perquai ch'ella vuleva promover mo las medias ed ils medis da famiglia e na tegneva betg quint dal fatg ch'ils conturns da las activitads medicalas èn sa midads. Plinavant avess in'acceptaziun da l'iniziativa chaschunà spustaments tar las cumpetenzas tranter la Confederaziun ed ils chantuns.

Perquai han las Chombras federalas deliberà ina cuntraproposta directa che duai rinforzar l'entir provediment medicinal da basa e promover sistematicain la medischna da famiglia. Ina part dal parlament ha dentant refusà da megliar la situaziun da las medias e dals medis da famiglia. E per intgins parlamentararis na devi insumma nagin basegn d'agir, uschia ch'els han refusà l'iniziativa senza cuntraproposta.

Suenter ch'il Cussegl naziunal ed il Cussegl dals chantuns han approvà clementain la cuntraproposta directa en la votaziun finala, è l'iniziativa «Gea a la medischna da famiglia» vegnida retratga. Uschia ston il pievel ed ils chantuns mo pli votar davart la cuntraproposta directa.

Ils arguments dal Cussegl federal

Tgi che ha problems da sanadad duai vegnir tractà er en l'avegnir dapertut en Svizra svelt e qualitativamain bain. Il nov artitgel costituziunal oblighescha perquai la Confederaziun ed ils chantuns d'adattar il provediment medicinal da basa a las sfidas da l'avegnir e da garantir ch'i dettia avunda personas spezializadas da sanadad cun scolaziuns adequatas. Il Cussegl federal sustegna il project en spezial per ils suandants motivs:

Il sector da la sanadad en Svizra stat davant grondas sfidas: La populaziun vegn pli veglia, ed uschia crescha il dumber da pazientas e pazients cun malsognas cronicas che dovran tgira medicinala. A vista mesauna vegn la Svizra confruntada cun ina mancanza da personas spezializadas da sanadad cun bunas qualificaziuns.

Grondas sfidas

Cun sia strategia generala «Sanadad 2020», ch'il Cussegl federal ha deliberà ils 23 da schaner 2013, concepescha el il sistem da sanadad en moda optimala tenor questas sfidas. El vul segirar ed augmentar er vinavant la qualidad dal provediment medicinal. Il nov artitgel costituziunal gida a realisar questa strategia. La finamira è quella ch'i dettia er en l'avegnir avunda personas spezializadas da sanadad, sco medias e medis, tgirunzas, fisioterapeuts, ergoterapeuts u cussegliadras da nutriment.

Strategia per l'avegnir

Il Cussegl federal è persvadì ch'i dovra en l'avegnir ina collavuraziun effizienta e coordinada tranter questas personas spezializadas da sanadad. Perquai ston la Confederaziun ed ils chantuns stgaffir las premissas, per che novs models da provediment, per exempel praticas cuminaivlas e centers da sanadad, possian sa sviluppar e s'establiir. Plinavant vul la

Rinforzar la collavuraziun tranter las personas spezializadas

Confederaziun che las personas spezialisadas da sanadad emprendian gia durant lur scolaziun e lur perfecziunament a collavurar stretgmain cun autras personas spezialisadas da sanadad. E cun prescripziuns vul ella procurar che las pazientas ed ils pazients en tut la Svizra vegnian tractads da personas spezialisadas cun bunas qualificaziuns. Tut quai duai er render pli attractivas las professiuns da sanadad.

Il Cussegl federal vul garantir che las prestaziuns da la medischina da famiglia, ch'è ina part impurtanta dal provediment medicinal da basa, vegnian indemnissadas en moda adequata. En il rom dal masterplan «Medischina da famiglia e provediment medicinal da basa» è el actualmain londervi da meglierar er la situaziun finanziaria da las medias e dals medis da famiglia. Ina tala meglieraziun na dastga dentant betg chaschunar premias pli autas tar l'assicuranza obligatorica da malsauns.

Indemnissaziun
adequata

Per tut quests motivs recumondan il Cussegl federal ed il parlament d'acceptar il Conclus federal davart il provediment medicinal da basa.

Iniziativa federala dal pievel «Per che pedofils na lavurian betg pli cun uffants»

La dumonda da votaziun è la suandanta:

Vulais Vus acceptar l'iniziativa dal pievel **«Per che pedofils na lavurian betg pli cun uffants»?**

Il parlament ha desistì da dar ina recumandaziun per la votaziun.

Il pli impurtant en furma concisa

Adina puspè vegnan scuverts cas d'abus sexuals vi d'uffants, però er manifestaziuns da violenza cunter umans che basegnan tgira en chasas da dimora. Las victimas da tals crims pateschan savens l'entira vita. Sche l'act chastiabel è vegnì commess pliras giadas d'in delinquent, sa tschenta la dumonda, pertge che questa persuna po insumma anc lavurar cun uffants u cun personas che basegnan protecziun.

Situaziun da partenza

L'iniziativa vul impedir che tals cas sa repetian. Tgi ch'è vegnì sentenzià, perquai ch'el ha violà l'integritad sexuala d'in uffant u d'ina persuna dependenta, duai perder definitivamain il dretg da pratitgar in'activitad professiunala u onurara cun personas minorennas u dependentas.

Tge vul l'iniziativa?

Er il Cussegl federal vul proteger la societad cunter delinquents che commettan repetidamain acts chastiabels. Anc avant che l'iniziativa è vegnida inoltrada ha el instradà ina midada dal dretg penal. Tras questa midada duai vegnir extendì fermamain il scumond vertent d'exercitar ina professiun: A delinquents sexuals po vegnir scumandada mintga activitad cun personas minorennas u cun autras personas che basegnan protecziun – e quai per vita duranta. Ultra da quai po ina dretgira scumandar ad in delinquent il contact cun personas minorennas per proteger quellas er en il sector famigliar e privat. Il parlament ha acceptà questa midada da lescha il december 2013. L'iniziativa dal pievel n'è perquai betg pli necessaria. Ella cuntrafa ultra da quai al princip da la proporziunalitad. Perquai refusa il Cussegl federal l'iniziativa. Il parlament ha desistì da dar ina recumandaziun per la votaziun.

Puntg da vista dal Cussegl federal e dal parlament

Il project da votaziun en detagl

Per las victimas e per lur confamigliars munta l'abus sexual ina gronda paina. Il dretg vertent permetta da scumandar al delinquent da scuntrar la victima, ubain d'impedir ad el da contactar eventualas ulteriuras victimas però en moda fitg limitada.

Dretg vertent

Il Cudesch penal cuntegna bain gia in scumond d'exercitar ina professiun. Quel è però fitg restrictiv fin ussa: Il scumond è limità a 5 onns e po vegnir ordinà mo, sche la persuna ha commess l'act chastiabel exequind sia professiun e sch'igl exista il privel ch'ella fa abus da sia professiun per commetter ulteriurs acts chastiabels. Activitads ordaifer la professiun en uniuns u organisaziuns da temp liber na pon betg vegnir scumandadas en tut ils cas, er sche quai fiss necessari. In trenader d'in club da ballape che ha violà ina giugadra po per exempel, sut tschertas circumstanzas, esser activ vinavant en ses conturns usitads e commetter là in ulteriur act chastiabel. Quai sto vegnir midà.

En il Cudesch
penal manca
ina basa adattada

L'iniziativa dal pievel vul il suandant: Tgi ch'è vegnì sentenzià, perquai ch'el ha violà l'integritad sexuala d'in uffant u d'ina persuna dependenta, duai perder definitivamain il dretg da pratitgar in'activitad professiunala u onurara cun persunas minorenas u dependentas.

Tge pretenda
l'iniziativa?

L'iniziativa sa concentrescha pia sin delinquents sexuals. Per delinquents che han maltractà u schizunt mazzà in uffant, senza l'avair malduvrà sexualmain, na prevesa l'iniziativa nagin scumond d'activitad. L'iniziativa è ultra da quai limitada ad in scumond d'exercitar ina professiun u in engaschament onu-

Cunfins da l'iniziativa

rar, per exempel en in'uniun. En il sector privat e famigliar na porscha ella nagina protecziun. Ina fitg gronda part dals abus sexuals vi d'uffants han però lieu entaifer la famiglia u tar persunas enconuschentas dals stretgs conturns. Il delinquent è savens il bab, l'aug, in vischin.

Il Cussegl federal è er da l'avis che persunas – en spezial pedofils – che vegnan sentenziads pervia d'in delict sexual vi d'in uffant, na dastgan betg pli lavurar cun uffants. Perquai ha el gia instradà ina midada dal dretg penal, avant che l'iniziativa è vegnida inoltrada. Questa midada da la lescha ch'il parlament ha concludì en il fratemp, prescriba in scumond ch'è pli cumpressiv che quel da l'iniziativa (vesair la fanestra sin p. 19). Quest scumond na po betg vegnir ordinà mo en cas da delicts sexuals, mabain en spezial er tar delicts cunter il corp e cunter la vita.

La midada dal dretg penal è gia concludida

Il Cussegl nazional ed il Cussegl dals chantuns han concludì la midada da la lescha il december 2013. Sch'i na vegn betg inoltrà in referendum, pon las novas disposiziuns bainspert entrar en vigur. La societad vegn pia protegida meglier cunter acts chastiabels che vegnan commess repetidamain, er sche las votantas ed ils votants refusan l'iniziativa. En cas d'in gea a l'iniziativa po la midada da la lescha tuttina entrar en vigur. Il dretg penal stuess dentant vegnir repassà e cumplettà anc ina giada.

Tge capita, sche l'iniziativa vegn refusada resp. acceptada?

Il Cussegl federal ed il parlament han la medema finamira sco l'iniziativa: Delinquentes sexuals sentenziads duain vegnir impedids da commetter ulteriurs abus cun persunas minorenas ed autras persunas che basegnan protecziun. Il scumond stringent per vita duranta che l'iniziativa pretenda, violescha

Il parlament n'ha betg chattà in consens

però princips dal stadi da dretg sco la proporziunalitad da tut l'agir statal. Perquai ha il parlament discutà differentas cuntrapropostas directas. Ina soluziun cuminaivla n'è dentant betg vegnida chattada. En la votaziun finala ha il Cussegl naziunal acceptà ed il Cussegl dals chantuns refusà l'iniziativa. Pervia da quest dischaccord na datti nagina recumandaziun dal parlament per la votaziun.

Ina survista da las midadas dal Cudesch penal

Il 13 da december 2013 ha il parlament concludì ina midada dal Cudesch penal. Questa midada prevesa in scumond d'actividad per delinquents sen-
tenziads. Il scumond d'actividad duai vegnir concepì en moda severa spezial-
main per proteger persunas minorennas ed autras persunas che basegnan
proteziun. En quest connex èn impurtantas las suandantas disposiziuns
novas:

- Ad in delinquent sentenzià pon vegnir scumandadas activitads professiuna-
las ed extraprofessiunalas organisadas p.ex. en in'unìun.
- In tal scumond po vegnir pronunzià suenter tut ils crims e delicts, pia betg
mo suenter delicts sexuals, ed er independentamain, sche l'act chastiabel è
vegnì commess en il rom da la professiun u en la vita privata.
- Il scumond dura almain 10 onns, sch'in delinquent vegn sentenzià pervia d'in
delict sexual e sch'i vegn pronunzià in chasti che privescha da la libertad da
passa 6 mais.
- Il scumond po vegnir prolungà per fin a 5 onns uschè ditg ch'igl è necessari
per impedir il delinquent da commetter vinavant acts chastiabels.
- La dretgira po er ordinar in scumond d'actividad per vita duranta, sch'igl è da
far quint, ch'il delinquent è privlus er anc suenter 10 onns.
- Ad in delinquent poi vegnir scumandà d'entrar en contact cun persunas mi-
norennas ed autras persunas che basegnan proteziun (scumond da contact
e d'areal).
- Sco controlla dastgan vegnir duvradas pastuiras electronicas.
- In extract spezial dal register penal permetta a patruns ed ad uniuns da scler-
rir, sch'igl è avant maun in scumond d'actividad cunter in candidat.

Text da votaziun

Iniziativa dal pievel «Per che pedofils na lavurian betg pli cun uffants»

La Constituziun federala¹ vegn midada sco suonda:

Art. 123c (nov) Mesira suenter delicts sexuals cun uffants u cun persunas inablas da sa defender u da giuditgar

Tgi ch'è vegnì sentenzià, perquai ch'el ha violà l'integritad sexuala d'in uffant u d'ina persuna dependenta, perda definitivamain il dretg da pratitgar in'activitad professiunala u onurara cun persunas minorennas u dependentas.

¹ CS 101

Ilis arguments dal comité d'iniziativa

Per che pedofils na lavurian betg pli cun uffants

Sche personas delinquentas èn vegnidas sentenziadas pervi d'in delict sexual cun uffants u cun autras personas basegnusas (p.ex. handicapads), duain ellas perder il dretg da lavurar u da pratitgar in uffizi d'onur cun personas minorennas u dependentas. Quai pretenda quest'iniziativa.

Blers pedofils èn delinquents abituals. Perquai èsi impurtant ch'els na dastgan betg pli lavurar cun uffants, saja quai en la professiun u durant il temp liber. Be uschia pudain nus impedir che pedofils vegnian activs en scolas, en instituziuns per personas cun impediments u en uniuns da sport. I n'è betg chapibel, pertge ch'in delinquent sexual dastga puspè lavurar ed avair contact cun victimas potenzialas suenter avair expià ses chastis.

Il parlament ha ultimamain tractà la pretaisa da l'iniziativa en ina lescha. Ella prevesa in scumond da lavur obligatoric da 10 onns, e quai unicamain sco consequenza ad ina sentenza minimala da 6 mais. Quai na basta betg. Blers pedofils na survegnissan uschia betg in scumond da lavur obligatoric e dastgassan puspè lavurar cun uffants u minorens suenter 10 onns. Perquai è questa iniziativa necessaria: Ella pretenda che delinquents sentenziads na possian da princip betg pli lavurar cun uffants u personas cun impediment per vita duranta. Uschia pon vegnir evitads ulteriurs delicts ed il dumber da victimas po vegnir diminui.

L'argument dals adversaris da l'iniziativa, ch'ella pertutgia er las uschenumnadas amurs tranter giuvenils, è fauss: L'iniziativa prenda en mira ils delinquents pedofils. La lescha executiva vegn a reglar quai en moda adequata.

L'iniziativa è impurtanta per proteger meglier noss uffants cunter la pedofilia. Ilis interess dals uffants ston vegnir resguardads avant ch'ils desideris dals delinquents sentenziads.

Ulteriuras infurmaziuns sin www.kinder-schuetzen.ch

Ils arguments dal Cussegl federal

Per il Cussegl federal èsi cler: Nus stuain proteger uffants cunter l’abus sexual. Per impedir che acts chastiabels sa repetan, han il Cussegl federal ed il parlament concludì midadas efficazias da leschas. Perquai na dovri betg pli l’iniziativa. Ultra da quai cuntradi ella a valurs fundamentalas da noss stadi da dretg. Il Cussegl federal refusa l’iniziativa cunzunt per ils suandants motifs:

L’iniziativa cuntegna ina pretaisa impurtanta: Tgi che violescha in uffant, na dastga betg pli lavurar cun uffants. Che la violenza cunter uffants sa repetia sto vegnir impedì. Er sche la chapientscha per questa pretaisa giustifitgada è avant maun – il Cussegl federal na po betg sustegnair ina iniziativa che cuntrafa en in punct central ad in princip impurtant da noss stadi da dretg.

Impedir che delicts sa repetan

I fiss numnadamain sproporzionà, sche las dretgiras vegnissan obligadas da pronunziar en mintga cas ed automaticamain in scumond per vita duranta da tut las activitads cun uffants u cun persunas dependentas – independentamain dal fatg, sch’i sa tracta d’in act chastiabel grev, sco ina violaziun, ubain d’in delict main grev. Quai pretenda però l’iniziativa. Ina realisaziun pled per pled tenor il text da l’iniziativa avess per exempel per consequenza ch’ina dretgira fiss obligada da scumandar per vita duranta ad in um da 20 onns da lavurar sco trenader d’ina equipa da juniors, perquai ch’el ed ina matta da stgars 16 onns han ina relaziun d’amur. Il Cussegl federal è decididamain da l’avis ch’in tal cas na dastga betg vegnir tractà tuttina sco grevs abus, sco per exempel il cas, nua ch’in educatur violescha durant plirs onns in uffant.

Punct debel da l’iniziativa: las relaziuns èn sproporzionadas

Cun sia pretensiun per in scumond stringent per vita duranta chaschuna l’iniziativa in dilemma per il Cussegl federal, il parlament e la dretgira: Duain nus realisar l’iniziativa pled per pled, sch’ella vegn acceptada, violar il princip da la proporzionalitad ed uschia ristgar problems giuridics? Ubain duain nus realisar l’iniziativa cun buna mesira, sa distanziar dal text

L’iniziativa chaschuna in dilemma

ed uschia trumpar las aspectativas che l'iniziativa ha sveglià?
Il Cussegl federal vul evitar quest dilemma e refusa perquai l'iniziativa.

Delinquents sexuals sentenziads ston vegnir tractads en moda consequenta e decidida. Per quest motiv ha il parlament concludì – sin proposta dal Cussegl federal – ina midada da la lescha che sa lascha realisar svelt e senza problems, cuntrari a l'iniziativa. Questa lescha protegia uffants e personas che basegnan protecziun cunter delicts che sa repetan senza violar valurs fundamentalas da noss stadi da dretg. La lescha è severa e tegna a medem temp quint dal princip da la proporziunalitad. Ultra da quai serra la lescha largias che l'iniziativa lascha avert: Las dretgiras na pon betg pronunziar in scumond mo en cas da delicts sexuals, mabain er en cas d'acts chastiables da tut gener, pia er en cas da violenza corporala u psichica senza intenziun sexuala. Sche necessari pon las dretgiras er ordinar ulteriuras mesiras da protecziun. Ellas pon per exempel scumandar ad in delinquent d'entrar en contact cun uffants per internet ubain da sa trategnair en vischinanza d'ina chasa da scola (dapli infurmaziuns tar questa lescha chattais Vus sin pagina 19).

I dat ina meglra
soluziun

Il parlament ha concludì il december passà questa midada da la lescha che meglierescha la protecziun d'uffants e d'autras personas che basegnan protecziun. Sch'i na vegn betg inoltrà in referendum, pon las disposiziuns entrar en vigur il cumenzament da l'onn 2015. Perquai na dovri betg pli l'iniziativa.

L'iniziativa n'è betg
necessaria

**Il parlament ha desistì da dar ina recumandaziun per la votaziun.
Il Cussegl federal refusa l'iniziativa.**

Iniziativa dal pievel «Per la protecziun da salaris gists (Iniziativa per salaris minimalis)»

La dumonda da votaziun è la suandanta:

Vulais Vos acceptar l'iniziativa dal pievel «Per la protecziun da salaris gists (Iniziativa per salaris minimalis)»?

Il Cussegl federal ed il parlament recumondan da refusar l'iniziativa.

Il Cussegl naziunal ha refusà l'iniziativa cun 137 cunter 56 vuschs e 2 abstenziuns, il Cussegl dals chantuns cun 29 cunter 12 vuschs senza abstenziuns.

Il pli impurtant en furma concisa

La Svizra ha ina buna situaziun economica. La gronda part da la gliעד ha ina lavur. Il nivel da salari è aut en la cumparegliaziun internaziunala e la part da plazzas a salaris bass è pitschna. En noss pajais vegnan ils salaris negoziads ubain dals partenaris socials per entiras branschas u en singulas firmas ubain individualmain tranter la lavuranta ed il lavurant e l'interpresa. Il stadi desista conscientamain d'intervegnir directamain en quests process da furmaziun dals salaris; el cumbatta dentant ils abus tar ils salaris cun clerass finamiras.

Situaziun da partenza

Er en Svizra datti in tschert dumber da plazzas relativamain mal pajadas. Per questas plazzas pretenda l'iniziativa in salari minimal legal da 22 francs per ura. Quai correspunda ad in salari mensil da circa 4000 francs. Approximativamain 330000 plazzas u 9 pertschient da tut las plazzas fissan perturgadas directamain da quai. La finamira da l'iniziativa è quella da cumbatter cunter la povradad e cunter il dumping dals salaris.

Tge vul l'iniziativa?

Il Cussegl federal ed il parlament refusan l'iniziativa. Els approveschan bain la finamira da l'iniziativa, ma considerechan ch'il salari minimal legal na saja betg la dretga mesira per sustegnair las personas cun pitschnas entradas. Cun 22 francs vegniss introducì in salari minimal legal che fiss extremamain aut en la cumparegliaziun internaziunala. Igl existiss in privel considerabel da far svanir las plazzas che sa chattan sut la limita dal salari minimal. Las schanzas d'occupaziun da gist quellas personas che han gia oz difficultads da chattar ina piazza pudessan uschia sa pegiurar.

Puntg da vista dal Cussegl federal e dal parlament

Il Cussegl federal ed il parlament èn persvadids ch'ins fa in pli grond servetsch a las personas cun pitschnas entradas, sch'ins garantisce ad ellas ina piazza e sch'ellas vegnan sustegnidas tras mesiras da la politica fiscala e sociala.

Noziuns impurtantas

Partenaris socials:

Ilis partenaris socials èn cunzunt las federaziuns da las lavurantas e dals lavurants (p.ex. ils sindicats) e las federaziuns da las patronas e dals patrons.

Contract collectiv da lavur (CCL):

In CCL è in contract sin plaun d'ina firma u d'ina branscha tranter las patronas ed ils patrons u lur federaziun d'ina vart e las federaziuns da las lavurantas e dals lavurants da l'autra vart. Ilis CCL cuntegnan per regla disposiziuns davart las vacanzas, davart il temp da lavur, davart ils salaris minimalis, davart ils terminis da desditga u davart la furmaziun supplementara. Tenor l'Uffizi federal da statistica datti en Svizra ca. 600 CCL che reglan las cundiziuns da lavur da ca. 1,5 milliuns personas.¹

Sche la Confederaziun u ils chantuns decleran in CCL sco generalmain impegnativ, valan las disposiziuns ch'el cuntegna er per ils manaschis e per las lavurantas ed ils lavurants che na fissan autramain betg suttaless a quest CCL.

Mesiras accompagnantas:

Parallelamain a l'introducziun da la libra circulaziun da personas cun la UE èn vegnidas prendidas mesiras dapi l'onn 2004, che protegian tant la populaziun activa svizra sco er las lavurantas estras ed ils lavurants esters en Svizra cunter il dumping dals salaris. Sch'i vegnan constatadas cuntra-venziuns cunter ils salaris minimalis d'in CCL, pon vegnir prendidas mesiras cunter las interpresas falliblas. En cas d'abus en las branschas senza CCL, pon la Confederaziun u ils chantuns relaschar salaris minimalis limitads. Las mesiras accompagnantas èn vegnidas rinforzadas ed amplifitgadas pliras giadas dapi l'onn 2004.

¹ Funtauna: Uffizi federal da statistica, Erhebung der Gesamtarbeitsverträge in der Schweiz. Wichtigste Neuerungen (2009), p. 4; www.bfs.admin.ch > Themen > 93 – Arbeit und Erwerb > Publikationen

Il project da votaziun en detagl

L'iniziativa dal pievel «Per la protecziun da salaris gists (Iniziativa per salaris minimalis)» pretenda che la Confederaziun ed ils chantuns promovian la fixaziun da salaris minimalis en ils contracts collectivs da lavur (CCL). Ultra da quai duai la Confederaziun introducir in salari minimal legal naziunal. Quest salari importass tenor l'iniziativa 22 francs per ura. Cun in temp da lavur emnil da 42 uras correspunda quai ad in salari da circa 4000 francs per mais.

Quest salari minimal duai valair en l'entir pajais per tut las lavurantas e per tut ils lavurants da tut las branschas. El duai vegnir adattà regularmain al svilup dals salaris e dals pretschs. Excepciuns duain esser pussaivlas per tshertas relaziuns da lavur, p.ex. per emprendistas ed emprendists u per plazzas da lavur protegidas. Las partenarias ed ils partenaris socials duain pudair cooperar per fixar questas excepciuns e per adattar il salari minimal al svilup dals salaris e dals pretschs. Ils chantuns pon fixar salaris minimalis pli auts.

Las pretensiuns
da l'iniziativa

En Svizra vegnan ils salaris negoziads individualmain u collectivamain. Las negoziaziuns collectivs vegnan manadas dals partenaris socials per entiras branschas u per singulas firmas. Las cundiziuns da lavur e da salari vegnan fixadas cuminaivlamain en il rom d'in CCL. La gronda part dals CCL cuntogna oz salaris minimalis liants, dals quals l'autezza po variar tut tenor la situaziun economica da la bransch u da las interpresas. Ils salaris minimalis fixads dals partenaris socials sa differenzieschan ultra da quai savens tenor las pretensiuns da la lavur, tenor las qualificaziuns dumandadas a las lavurantas ed als lavurants, tenor l'appartegnientscha al manaschi u a la regiun. Er en las branschas che han in nivel da salari plitost bass, sco p.ex. en la restauraziun u en l'hotellaria, en interpresas da nettegiament ed en affars da coiffeur, datti CCL che prevesan salaris minimalis.

Regulaziun vertenta

Il stadi n'intervegn pia per regla betg en ils process da la furmaziun dals salaris da l'economia privata. Ma el intervegn là, nua ch'el constatescha ch'i dat abus. En il context da la libra circulaziun da persunas surveglian la Confederaziun ed ils chantuns permanentamain il martgà da lavur. Las mesiras accumpagnantas (vesair chascha) als furneschan ils instruments per cumbatter sistematicamain cunter il dumping dals salaris. En cas d'abus pon la Confederaziun u ils chantuns decretar temporarmain salaris minimals per branschas senza CCL.

Il stadi cumbatta sistematicamain cunter ils abus

L'acceptaziun da l'iniziativa avess consequenzas directas per las plazzas, da las qualas il salari per ura è oz pli bass che 22 francs. Tenor stimaziuns dastgass quai pertutgar circa 330 000 plazzas², particularmain en il commerzi en detagl, en la restauraziun ed en l'hotellaria, en las interpresas da nettegiament, en il tegnairchasa ed en l'agricultura sco er en ils uschenumnads servetschs persunals sco ils affars da coiffeur ed ils saluns da bellezza, en las lavandarias u en las lavandarias chemicas. En las interpresas pitschnas e mesau-nas èn ils salaris sut 22 francs cleramain pli derasads ch'en las interpresas.

Consequenzas differentas tut tenor la bransch, la grondezza da l'interpresa e la regiun

Las consequenzas da l'iniziativa fissan er cleramain differen-tas tut tenor la schlattaina, la vegliadetgna, l'appartegnien-tscha al manaschi e la scolaziun da las lavurantas e dals lavu-rants. Las plazzas da lavur cun in salari per ura sut 22 francs vegnan occupadas pli savens da dunnas, da persunas main qualifitgadas e da giuvenils. Salaris bass èn dentant savens in fenomen temporr che accumpogna las persunas ch'entran

Consequenzas differentas tut tenor la schlattaina, la vegliadetgna e la scolaziun

² Funtauna: Secretariat da stadi per l'economia SECO, Tieflohne in der Schweiz und Alternativen zur Mindestlohn-Initiative im Bereich der Voraussetzungen für die Allgemeinverbindlicherklärung von Gesamtarbeitsverträgen und für den Erlass von Normalarbeitsverträgen; Bericht an die WAK-S, August 2013, p. 20; www.seco.admin.ch > Dokumentati-on > Publikationen und Formulare > Studien und Berichte

en il mund da lavur. Pli vegl ch'ins vegn e pli blera experien-
tscha professiunala ch'ins ha. Sco consequenza s'augmenta
pia er la probabilitad da survegnir in salari da passa 22 francs
per ura.

Tgi che survegn in salari bass en Svizra, na sto betg esser
pertutgà da povradad. Bleras personas che survegnan in sa-
lari bass, gidan a finanziair ina chasada, en la quala ulteriuras
personas occupadas han medemamain in'entrada. Las cha-
sadas cun pitschnas entradas vegnan ultra da quai distgar-
giadas sistematicamain, per exempel tras las reduziuns da
las premias da la cassa da malsauns u tras indemnizaziuns
per l'assistenza d'uffants ordaifer la famiglia. Tenor in rapport
da l'Uffizi federal da statistica vivevan l'onn 2006 mo circa
13 pertschient da las personas cun pitschnas entradas en ina
chasada che vala sco pover.³

In salari bass na vul
betg dir per forza
ch'ins è pover

Igl è difficil da stimar en moda fidada, tge consequenzas ch'in
salari minimal fixà dal stadi avess per il martgà da lavur. Ins
sto prender en consideraziun er las eventualas consequen-
zas negativas. Ina rolla decisiva gioga qua l'autezza dal salari
minimal: Pli auta che quella è, pli probablas che las conse-
quenzas negativas per il martgà da lavur èn. Il salari minimal
pretendi da l'iniziativa è extremamain aut en la cumpareglia-
ziun internaziunala. Tras quest salari minimal daventassi pia pli
char d'engaschar personas main qualifitgadas. Uschia ristgass
l'iniziativa da destruir plazzas da lavur – gist talas, per las qua-
las las pretensiuns èn main autas.

Consequenzas
negativas pussaivlas
per il martgà da lavur

³ Funtauna: Uffizi federal da statistica, Tieflohne und Working Poor in der
Schweiz, 2008, p. 25; www.bfs.admin.ch > Themen > 20 – Wirtschaftliche
und soziale Situation der Bevölkerung > Publikationen

En Svizra procuran oz – en la cumparegliaziun internaziunala – il martgà da lavur sco er la politica fiscal e sociala per ina repartiziun equilibrada da las entradas sin las chasadas. Las deducziuns socialas e la progressiun da la taglia sin las entradas garanteschon che las chasadas che gudognan bain contribueschan en moda surproporziunala a las entradas fiscalas e che las chasadas cun pitschnas entradas vegnan distgargiadas fiscalmain. Las prestaziuns impurtantas en il sector social sustegnan ultra da quai las personas cun pitschnas entradas.

Cumpensaziun tras
taglias e prestaziuns
en il sector social

Text da votaziun

Conclus federal davart l'iniziativa dal pievel «Per la protecziun da salaris gists (Iniziativa per salaris minimalis)»

dals 13 da december 2013

L'Assamblea federala da la Confederaziun svizra,

sa basond sin l'artitgel 139 alinea 5 da la Constituziun federala¹,
sunter avair examinà l'iniziativa dal pievel «Per la protecziun da salaris gists (Iniziativa per salaris minimalis)» ch'è vegnida inoltrada ils 23 da schaner 2012²,
sunter avair già invista da la missiva dal Cussegl federal dals 16 da schaner 2013³,
concluda:

Art. 1

¹ L'iniziativa dal pievel dals 23 da schaner 2012 «Per la protecziun da salaris gists (Iniziativa per salaris minimalis)» è valaivla e vegn suttamessa a la votaziun dal pievel e dals chantuns.

² L'iniziativa ha il suandant text:

I

La Constituziun federala vegn midada sco suonda:

Art. 110a (nov) Protecziun dals salaris

¹ La Confederaziun ed ils chantuns prendan mesiras per proteger ils salaris sin il martgà da lavur.

² Per quest intent promovon els che salaris minimalis usitads al lieu, en la professiun ed en la bransch vegnian fixads en contracts collectifs da lavur e che quests salaris vegnian observads.

³ La Confederaziun fixescha in salari minimal legal. Quel vala per tut las lavurantas e tut ils lavurants sco limita minimala lianta per ils salaris. La Confederaziun po decretar regulaziuns excepziunalas per relaziuns da lavur spezialas.

⁴ Il salari minimal legal vegn adattà regularmain al svilup dals salaris e dals pretschs, almain dentant en la dimensiun da l'index da rentas da l'assicuranza per vegls e survivents.

¹ CS 101

² Fegl uffizial federal 2012 3069

³ Fegl uffizial federal 2013 1211

⁵ Las regulaziuns excepziunalas e las adattaziuns dal salari minimal legal al svilup dals salaris e dals pretschs vegnan decretadas en cooperaziun cun ils partenaris socials.

⁶ Ils chantuns pon fixar supplements liants al salari minimal legal.

II

Las disposiziuns transitoricas da la Constituziun federala vegnan midadas sco suonda:

Art. 197 cifra 8^a (nov)

8. Disposiziun transitorica tar l'art. 110a (Protecziun dals salaris)

¹ Il salari minimal legal importa 22 francs per ura. Cur che l'artitgel 110a vegn mess en vigur, vegn quintà vitiers il svilup dals salaris e dals pretschs tenor l'artitgel 110a alinea 4, ch'è s'accumulà dapi l'onn 2011.

² Ils chantuns designeschan l'autorità ch'è responsabla per l'execuziun dal salari minimal legal.

³ Il Cussegl federal metta en vigur l'artitgel 110a il pli tard 3 onns suenter ch'el è vegnì acceptà dal pievel e dals chantuns.

⁴ Sche nagina lescha executiva na vegn messa en vigur entaifer quest termin, decretescha il Cussegl federal, en cooperaziun cun ils partenaris socials, las disposiziuns executivas necessarias en in'ordinaziun.

Art. 2

L'Assamblea federala recumonda al pievel ed als chantuns da refusar questa iniziativa.

⁴ La cifra definitiva da questa disposiziun transitorica vegn fixada da la Chanzlia federala suenter la votaziun dal pievel.

Ilis arguments dal comité d'iniziativa

In pajais ferm cun salaris gists.

La Svizra è in dals pajais ils pli bainstants. Per la facultad han procurà lavurantas diligentas e lavurants scolads. Tuttina gudogna circa mintga 10avla persuna pli pauc che 22 francs per ura, tar in pensum cumplain èn quai main che 4000 francs per mais (senza il 13avel salari mensil). Il fatg che 330000 persunas lavurusas gudognan uschè pauc è indegn e vargugnus per in pajais ritg.

Da quai èn pertutgadas bleras professiuns, da la vendidra da chalzers sur l'ostessa fin l'ortulan. Quai èn oravant tut persunas cun experientscha professiunala: In terz da las persunas ha fatg in emprendissadi, trais quarts d'ellas èn passa 25 onns veglias. Dunnas èn pertutgadas bler pli savens che umens.

Remedura po far in salari minimal da 22 francs per ura (che na vala betg per furmas d'engaschament spezialas sco emprendissadis, praticums e plazzas da lavur protegidas). Als smatgapajas vegni cun quai serrà il schlegn: In salari minimal n'als permetta betg pli d'opponer il persunal svizzer al persunal ester cun abassar ils salaris ed er betg pli da far offertas pli bassas ch'ils concurrents grazia a salaris pli bass. Profitar profitan tuts: Patrums che pajan bain, na ston betg pli temair ina concorrenza illoiala. Ils pajataglias na ston betg pajar il quint sur ils daners da l'agid social e las persunas pertutgadas han dapli daners per viver. Quai fa augmentar la capaciad da cumpra ed il dumber da plazzas da lavur.

Cun acceptar l'iniziativa per salaris minimals stgaffin nus dapli giustia. In pajais ferm dovra salaris gists.

Ulteriuras infurmaziuns sin www.mindestlohn-initiative.ch
www.facebook.com/lohnschutz

Ils arguments dal Cussegl federal

In salari minimal fixà dal stadi n'è betg il dretg med per sustegnair las persunas cun pitschnas entradas. Il salari minimal pretendì – il pli aut dal mund – periclitass las plazzas da lavur e rendess l'access a la vita professiunala anc pli difficil per las persunas main qualifitgadas e per ils giuvenils.

Il Cussegl federal refusa il project, oravant tut per ils suandants motifs:

La finamira da cumbatter cunter la povradad e cunter il dumping dals salaris è incontestada. Ma il Cussegl federal è da l'avis ch'in salari minimal legal na saja betg il med adattà per cuntanscher questa finamira.

In salari minimal legal è il fauss med

Il salari minimal legal pretendì è per bler il pli aut en la cumparegliaziun internaziunala. El dastgass pia far il pli grond donn gist a quellas persunas che duessan profitar d'el tenor l'iniziativa. Las lavurs main pretensiusas vegnissan pli charas tras in salari minimal legal; igl è pia privlus ch'ina part da questas plazzas svaneschan pervia dals salaris auts sfurzads. Las persunas main qualifitgadas, las persunas che n'han betg gronda experientscha professiunala sco ils giuvenils e las persunas che cumenzan cun l'activitad professiunala u che vulan returnar en la professiun, avessan pia bler pli grev da chattar ina piazza da lavur e fissan pli periclitadas da daventar dischoccupadas. Smanatschadas fissan cunzunt plazzas da lavur en regiuns ed en bransch economicamain pli flaivlas.

In salari minimal aut periclitescha plazzas da lavur

Da princip vegnan ils salaris minimals fixads en Svizra dals partenaris socials. Quels enconuschan fitg bain la situaziun da lur bransch e da lur interpresas ed èn meglier ch'il stadi en il cas da fixar salaris minimals, senza periclitlar la competitivitad e pia er las plazzas da lavur. In salari minimal fixà dal stadi restrenschia la libertad d'agir dals partenaris socials e metta fundamentalmain en dumonda il partenadi social che funcziuna bain.

L'iniziativa metta fundamentalmain en dumonda in sistem che ha success

En Svizra intervegn il stadi mo en moda restrictiva en il martgà da lavur. Las mesiras accumpagnantas permettàn ultra da quai da cumbatter cun success cunter il dumping dals salaris. Quest princip è sa cumprovà e chaschuna in aut nivel da salari e d'occupaziun en la cumparegliaziun internaziunala. Da quai profitan er persunas cun pitschnas entradas. Strusch in pajais è bun d'integrar las persunas main qualifitgadas ed ils giuvenils uschè bain sco la Svizra.

La politica vertenta
è sa cumprovada

En Svizra porscha l'activitad da gudogn ina protecziun efficazia cunter la povradad. Tras prestaziuns en il sector social e tras in sistem fiscal che engrevgescha surproportiunalmain las entradas pli autas distgargia e sustegna il stadi sistematicamain las persunas cun pitschnas entradas. En il rom da sias stentas per cumbatter cunter la povradad promova il Cussegl federal plinavant en spezial las schanzas da furmaziun dals uffants, dals giuvenils e da las persunas creschidas ch'èn dischavantiads socialmain. Quai meglierescha durablamain lur schanzas sin il martgà da lavur ed als porscha a lunga vista in agid pli efficaci ch'in salari minimal.

Lavur e furmaziun
èn las meglras armas
cunter la povradad

Per tut quests motivs recumondan il Cussegl federal ed il parlament da refusar l'iniziativa dal pievel «Per la protecziun da salaris gists (Iniziativa per salaris minimal)».

Lescha federala davart il fond per cumprar l'aviun da cumbat Gripen (Lescha dal fond Gripen)

La dumonda da votaziun è la suandanta:

Vulais Vus acceptar la Lescha federala dals 27 da settember 2013 davart il fond per cumprar l'aviun da cumbat Gripen (Lescha dal fond Gripen)?

Il Cussegl federal ed il parlament recumondan d'acceptar la Lescha federala davart il fond per cumprar l'aviun da cumbat Gripen.

Il Cussegl naziunal ha acceptà il project cun 119 cunter 71 vuschs e 4 abstenziuns, il Cussegl dals chantuns cun 25 cunter 17 vuschs senza abstenziuns.

Il pli impurtant en furma concisa

L'aviatica militar svizra ha l'incumbensa da proteger e da defender noss spazi d'aria. Ina part dals aviuns da cumbat che stattan a disposiziun per questa incumbensa è antiquada. Ils 54 F-5 Tiger ch'èn dapi passa 30 onns en accziun na gidan quasi betg pli a mantegnair la segirezza dal spazi d'aria. Bainbaud ston els vegnir mess ord funcziun. Perquai han il Cussegl federal ed il parlament decidì d'als remplazzar tras 22 aviuns moderns dal tip Gripen.

Situaziun da partenza

Per finanziar questa cumpra ha il parlament creà in fond. El vegn alimentà sur las spensas d'armament ordinarias e serva a repartir la chargia finanziala da 3,126 milliardas francs en moda uschè eguala sco pussaivel sin 11 onns. Il Gripen vegn cumprà mo, sche la lescha davart quest fond vegn acceptada. Sch'ella vegn refusada, vegnan il Cussegl federal ed il parlament a decider, co ch'ils meds finansials che na vegnan betg duvrads, duain vegnir utilisads.

Finanziaziun

Cunter questa lescha èsi vegnì fatg in referendum. I vegn remartgà che la cumpra da 22 Gripen na saja betg necessaria e memia chara e che l'aviun n'existia anc betg en la versiun che duai vegnir cumprada.

Pertge il referendum?

Il Cussegl federal ed il parlament èn persvadids ch'i dovra in'aviatica militar efficazia per la segirezza da la Svizra. Ils 32 F/A-18 sulets na bastan betg per quai. Il Gripen è la cumplettaziun ideala. Sia cumpra po vegnir responsada or dal puntg da vista finanziar, damai ch'el è pli favuraivel che alternativs examinadas e perquai che 54 aviuns vegls duain vegnir remplazzads tras mo 22 novs. Uschia daventa l'aviatica militar pli pitschna e pli efficazia.

Puntg da vista dal
Cussegl federal e dal
parlament

Il project da votaziun en detagl

Cun la lescha qua avant maun vegn creà in fond. Quel vegn alimentà sur las spesas d'armament ordinarias e serva a repartir la chargia finanziala da 3,126 milliardas francs per la compra da 22 aviuns dal tip Gripen E en moda uschè eguala sco pussaivel sin 11 onns. Sche la lescha n'entra betg en vigur, na pon ils aviuns betg vegnir cumprads.

Fond per comprar
22 aviuns da
cumbat Gripen

L'aviatica militar svizra ha l'incumbensa da survegliar permanentamain il spazi d'aria sur la Svizra e d'al proteger e defender sche necessari en il cas d'ina crisa u d'in conflict. Per quest intent dovra ella ultra dals indrizz da radar, da dronas e da helicopters er aviuns da cumbat. Ina part da l'incumbensa da l'aviatica militar è plinavant quella da sustegnair las truppas terrestras, sche quai è necessari, e da far exploraziuns or da l'aria.

Incumbensas da
l'aviatica militar

L'aviatica militar ha actualmain 86 aviuns da cumbat. 32 da quels èn ils F/A-18 ch'èn en in bun stadi tecnic e che pon vegnir duvrads fin almain l'onn 2030. Ils auters 54 èn ils F-5Tiger.

Effectiv actual
d'aviuns da cumbat.

Ils Tiger èn passa 30 onns vegls, n'han betg in radar efficaci, èn limitads tar il diever d'armas teleguidadas e pon vegnir sgulads mo da di e sche la vista è buna. Els n'adempleschan betg pli las pretensiuns d'ozendi e na gidan praticamain betg pli a proteger la Svizra e sia populaziun.

Ils F-5 Tiger
èn antiquads

Tut ils 54 F-5Tiger duain perquai vegnir mess ord funcziun fin l'onn 2016 e remplazzads tras 22 aviuns da cumbat moderns ed efficacis dal tip Gripen E. Quels duain vegnir furnids a partir dal november 2018. Per la fasa transitorica fin che tut ils Gripen E èn furnids duain vegnir prendids en locaziun 11 Gripen C/D da l'aviatica militar svedaisa per serrar la largia.

22 Gripen duain
remplazzar 54 Tiger

Il Gripen ha survegnì l'aggiudicaziun suenter ina procedura da selezziun sistematica da plirs onns tranter trais candidats ch'èn tuts vegnids empruvads en Svizra. Sper las prestaziuns tecnicas eran er ils custs da la cumpra e dal manaschi criteris impurtants per l'aggiudicaziun. La dimensiun da la cumpra, 22 aviuns, correspunda als basegns da l'aviatica militar ed ils custs da 3,126 milliardas francs èn purtabels per l'armada.

Procedura da
selecziun sistematica

Ils 22 Gripen per la Svizra vegnan furnids dal stadi svedais che emposta il medem mument per sai 60 aviuns dal medem tip. La Brasilia vegn eventualmain er a comprar 36 Gripen. Il constructur da quests aviuns ed ils auters furniturs esters (p.ex. da las armas teleguidadas) vegnan obligads da surdar incumbensas ad interpresas svizras en la dimensiun da 2,5 milliardas francs. La dimensiun da questas incumbensas correspunda normalmain a var 10 000 onns da lavur d'ina persona¹. Uschia profitescha er l'economia en Svizra da questa cumpra.

L'economia svizra
profita

Il Gripen vegn cumprà be, sche la lescha respectiva vegn acceptada. Sche quella vegniss refusada, na po il credit da cumpra betg vegnir deliberà. En quest cas vegnan il Cussegl federal ed il parlament a decider, co ch'ils meds finansials che na vegnan betg duvrads, duain vegnir utilisads.

Tge capita, sche
la lescha federala na
vegn betg acceptada?

¹ Missiva dal Cussegl federal davart la cumpra da l'aviun da cumbat Gripen (program d'armament 2012 e Lescha dal fond Gripen), Fegl uffizial federal **2012** 9281, qua 9289

Ils arguments dals comités da referendum

Comité liberal da referendum «Na al Gripen»

Il comité liberal «Na al Gripen» sustegna ina defensiun naziunala credibla. Ma ina tala na dovra nagins aviuns da cumbat novs.

Nunraschunaivel ord vista da la politica da finanzas – Avant che milliardas da francs fiscals vegnian liads a lunga vista, ston vegnir definidas cleramain l'incumbensa da l'armada ed oravant tut la rolla da l'aviatica militara.

Betg necessari ord vista da la politica da segirezza – Ils aviuns F/A-18 ch'èn oz avant maun bastan per ademplir las incumbensas actualmain necessarias da la polizia aviatica. I n'exista perquai nagina necessitad d'acquistar immediatamain novs aviuns da cumbat. Ils daners federals èn limitads e vegnan duvrads pli urgentamain en auters champs.

Nick Beglinger, president da swisscleantech, Turitg: «La Svizra dovra in'armada moderna ch'è pronta per las smanatschas actualas. Il Gripen è inutil en quest context. Nus faschain meglier d'investir questas milliardas en la furmaziun e l'innovaziun.»

Ulteriuras infurmaziuns sin www.nein-zum-gripen.ch

Comité da referendum «Na a las milliardas per aviuns da cumbat»

Ils 22 aviuns da cumbat èn chars. Sper la cumpra vegnan tiers anc ils custs da mantegniment e da manaschi. Totalmain calculesch'ins per quai 10 milliardas francs. Mintga chasada stuess pajar en media 2500 francs. A medem temp mancan ils daners p.ex. tar l'AVS, tar la furmaziun u tar la midada en il sector d'energia.

Ils aviuns da cumbat èn aviuns da palpiri. Els existan actualmain mo sin ils documents dals producents. Dunsainas da componentas da l'aviun ston pir anc vegnir svilupadas. E tuttina paja la Svizra oravant 40% dal pretsch da cumpra senza savair, sch'il nov Gripen vegn insumma a sgular. La ristga surpiglian ils pajataglias svizzers.

Mariteres Hofstetter, magistra primara, Lucerna: «En scola spargnain nus a custs da noss uffants. Empè da sfarlattar daners inutilmain per aviuns da cumbat, fissan quels investids meglier en la furmaziun.»

Ulteriuras infurmaziuns sin www.stop-gripen.ch

Ilis arguments dal Cussegl federal

Per che l'aviatica militar possia proteger la Svizra e sia populaziun, èsi necessari da remplazzar ils Tiger surannads. Il Gripen è l'aviun adattà, perquai ch'el ha la prestaziun necessaria e perquai che la relaziun dals custs e dal niz è la meglra per la cumpra e per la gestiun. Il Cussegl federal sustegna il project en spezial per ils suandants motivs:

La segirezza è ina premissa per il bainstar da noss pajais e da sia populaziun. Ella è er ina premissa per il success da la Svizra sco lieu economic.

La segirezza è la premissa per il bainstar

A quai contribuescha l'armada ina part impurtanta. Per proteger la segirezza, l'indipendenza e la neutralità da la Svizra sto il spazi d'aria sur la Svizra vegnir surveglià, protegì e – sch'i fa da basegn – defendì. Quai na vala betg mo per attatgas militar, mabain er per attatgas terroristicas che pudessan vegnir fatgas or da l'aria. Per questa incumbensa dovra l'aviatica militar aviuns da cumbat adattads. Per ch'el-la possia ademplir sia funcziun per la segirezza da la Svizra, da sia populaziun e da conferenzas internaziunalas, sto ella esser equipada en moda raschunaivla.

L'armada duai esser equipada en moda cunvegnetta

Il F/A-18 è in bun aviun da cumbat. Ma l'armada ha mo 32 exemplars da tal. Cun quels pudess ella far ina controlla intensiva dal spazi d'aria cun permanentamain quatter aviuns en l'aria – sco che quai pudess esser il cas en cas d'ina smanatscha terroristica concreta e constanta – mo circa durant dus emnas. Quai na basta betg ord vista dal Cussegl federal. I dovra dapli aviuns, e però moderns e fermes sco il Gripen. Cun quels vegn dublegiada la capacitad d'intervenziun.

32 F/A-18 na bastan betg

La cumpra da 22 Gripen è ina buna soluziun tant ord vista militara sco er tecnica. Quest aviun ademplescha las pretensiuns da l'aviatica militara ed ha bler potenzial per l'avegnir. El è vegnì sviluppà vinavant d'in tip cumprovà, vegn ad esser sin il stan il pli modern il mument ch'el vegn furnì e garantescha er che l'aviatica militara svizra na perda betg l'access a svilupps futurs da la tecnica eronautica militara. Quai è necessari, sche quest aviun duai esser en servetsch durant 30 onns.

Ina buna soluziun ord
vista da la tecnica

La cumpra da 22 Gripen è er economicamain ina soluziun raschunaivla. 54 aviuns antiquads vegnan remplazzads tras 22 aviuns moderns. Dals trais concurrents che satisfan tuts a las pretensiuns è vegnì tschernì l'aviun cun ils custs da cumpra e da gestiun ils pli bass. Ultra da quai ston ils furniturs esters – sco fatschenta reciproca a la cumpra – surdar incumbensas a firmas en Svizra. Da quai profita l'economia da la Svizra.

Ina soluziun
raschunaivla ord
vista da l'economia

Per tut quests motivs recumondan il Cussegl federal ed il parlament d'acceptar la Lescha federala davart il fond per cumprar l'aviun da cumbat Gripen.

Text da votaziun

Lescha federala davart il fond per cumprar l'aviun da cumbat Gripen (Lescha dal fond Gripen)

dals 27 da settember 2013

L'Assamblea federala da la Confederaziun svizra,

sa basond sin l'artitgel 60 alinea 1 da la Constituziun federala¹,
sunter avoir gi invista da la missiva dal Cussegl federal dals 14 da november 2012²,
concluda:

Art. 1 Fond

¹ Per cumprar l'aviun da cumbat Gripen vegn creà in fond spezial tenor l'artitgel 52 da la Lescha da finanzas dals 7 d'october 2005³ (fond Gripen).

² Il fond Gripen è giuridicamain dependent e maina in agen quint.

Art. 2 Apports al fond e spustament da credits

¹ Il fond Gripen vegn accumulà a quint dal credit tenor budget «Apport al fond Gripen» (spesas d'armament).

² Cun ils conclus davart il preventiv e davart ses supplements po il Cussegl federal vegnir autorisà d'augmentar il credit «Apport al fond Gripen» a quint dals suandants credits (spustament da credits):

- a. defensiun:
 1. credit da spesas «Material d'armament»,
 2. credit da spesas «Equipament e material da renovaziun (EMR)»,
 3. credit da spesas «Projectaziun, emprovas e preparativas da cumpra (PEP)»;
- b. armasuisse Immobilias: credit d'investiziun «Investiziuns materialas ed im-materialas, provisiuns» (preventiv global).

³ Tras ils conclus davart ils supplements tar il preventiv po il credit «Apport al fond Gripen» plinavant vegnir accumulà cun las ulteriuras entradas budgetadas che derivan da la liquidaziun da material e d'immobiglias da l'armada.

¹ CS 101

² Fegl uffizial federal 2012 9281

³ CS 611.0

Art. 3 Administraziun e prelevaziuns

¹ Administrà vegn il fond Gripen dal Departament federal da defensiun, protecziun da la populaziun e sport (DDPS).

² Il DDPS è autorisà da far pajaments a quint dal fond Gripen.

Art. 4 Quint dal fond, indebitament e tschains

¹ Ils meds finanzials dal fond Gripen vegnan investids da l'Administraziun federala da finanzas. En il quint annual da la Confederaziun vegnan els bilantschads tar l'agen chapital.

² Il fond Gripen na dastga far nagins debits.

³ Ses meds finanzials na vegnan betg tschainsids.

⁴ Il quint dal fond Gripen vegn verifitgà mintga onn da la Controlla federala da finanzas.

Art. 5 Rapport

Davart ils apports e las prelevaziuns sco er davart il stadi da la facultad dal fond vegni rapportà detagliadamain en l'agiunta dal quint annual da la Confederaziun.

Art. 6 Schliaziun

Il fond Gripen vegn schlià, uschespert che la cumpra da l'aviun da cumbat Gripen è terminada. Meds finanzials restants vegnan cumprovads sco retgav en il quint economic da la Confederaziun.

Art. 7 Referendum, entrada en vigur e durada da la validitad

¹ Questa lescha è suttamessa al referendum facultativ.

² Il Cussegl federal fixescha l'entrada en vigur.

³ Questa lescha vala fin a la schliaziun dal fond Gripen, dentant il pli ditg fin ils 31 da december 2024.

PP
Spediziun postala

Trametter enavos a la controlla
d'abitants da la vischnanca

**Recumandaziun
a las votantas ed als votants**

Il Cussegl federal ed il parlament
recumondan a las votantas ed als
votants da votar ils 18 da matg 2014
sco suonda:

- Gea al conclus federal davart il
provediment medicinal da basa
- Il parlament n'ha dà nagina
recumandaziun per la votaziun
davart l'iniziativa dal pievel «Per
che pedofils na lavurian betg pli
cun uffants»
- Na a l'iniziativa dal pievel «Per la
proteccziun da salaris gists (Iniziativa
per salaris minimalis)»
- Gea a la Lescha federala davart il
fond per cumprar l'aviun da cumbat
Gripen

Fin da redacziun:
12 da favrer 2014

Ulteriuras infurmaziuns sin:
www.admin.ch
www.parlament.ch
www.ch.ch